

V. I. Lenin

Marea inițiativă

(Despre eroismul muncitorilor în spatele frontului.

Cu prilejul „subotnicelor comuniste“)

Scris: 28 iunie 1919

Publicat: iulie 1919, într-o broșură apărută în Editura de stat, Moscova

Sursa: V. I. Lenin, *Opere alese*, 1970, Editura Politică, p. 503-532

Transcriere și editare: Liviu Iacob, octombrie 2007

Presă publică numeroase pilde de eroism din partea ostașilor Armatei Roșii. În lupta împotriva trupelor lui Kolceak și Denikin, ca și împotriva celorlalte trupe ale moșierilor și capitaliștilor, muncitorii și țărani care apără cuceririle revoluției socialiste săvârșesc adesea minuni de vitejie și de rezistență. Încet și anevoios decurge procesul de lichidare a partizanatului, de biruire a oboselii și indisciplinei, dar, în pofida tuturor greutăților, acest proces continuă să se desfășoare. Eroismul maselor muncitoare, care fac în mod conștient sacrificii pentru cauza victoriei socialismului, - iată ce constituie baza disciplinei noi, tovarășești, în Armata Roșie, baza renașterii, a întăririi și creșterii ei.

Nu mai puțină atenție merită eroismul muncitorilor în spatele frontului. De o însemnătate cu adevărat imensă este, în această privință, faptul că din propria lor inițiativă muncitorii organizează *subotnice*¹⁾ *comuniste*. Acesta nu e, desigur, decît un început, dar un început de o importanță deosebit de mare. Este începutul unei revoluții mai anevoioase, mai profunde, mai radicale și mai hotărîtoare decît răsturnarea burgheziei, căci ea înseamnă victoria asupra propriei noastre rutine, asupra indisciplinei, asupra egoismului mic-burghez, asupra acestor deprinderi pe care blestematul capitalism le-a lăsat moștenire muncitorului și țaranului. Cînd *această* victorie va fi consolidată, atunci și numai atunci va fi creată noua disciplină socială, disciplina socialistă; atunci și numai atunci întoarcerea la capitalism va deveni imposibilă, și comunismul va deveni într-adevăr de neînving.

„Pravda“ din 17 mai a publicat un articol al tov. A. J., intitulat „Muncă în spirit revoluționar (Un subotnic comunist)“. Acest articol e atît de important, încît îl vom reproduce în întregime:

Muncă în spirit revoluționar (Un subotnic comunist)

Scrisoarea Comitetului Central al Partidului Comunist din Rusia cu privire la necesitatea de a munci *în spirit revoluționar* a dat un puternic imbold organizațiilor comuniste și membrilor lor. Îndemnați de entuziasmul general, mulți comuniști de la căile ferate au plecat pe front, dar majoritatea comuniștilor nu și-au putut părăsi posturile de răspundere și n-au avut posibilitatea de a găsi noi metode de muncă în spirit revoluționar. Rapoartele primite de pe teren cu privire la încetineala muncii de mobilizare și la târăgăneala birocratică au determinat subraionul liniei ferate Moscova-Kazan să examineze mai îndeaproape felul cum

se desfășoară munca în atelierele căilor ferate. S-a constatat că, din cauza lipsei mâinii de lucru și a slabei intensități a muncii, întârzie executarea unor comenzi urgente și a unor urgente reparații de locomotive. La 7 mai, în adunarea generală a comuniștilor și a simpatizanților din subraionul liniei ferate Moscova-Kazan s-a propus ca de la declarații pur verbale pe tema necesității de a se contribui la victoria asupra lui Kolceak să se treacă la fapte. Propunerea făcută suna astfel:

„Dată fiind greaua situație internă și externă, pentru a obține superioritatea asupra dușmanului de clasă, comuniștii și simpatizanții trebuie să-și înmulțească eforturile și să rupă din timpul lor de odihnă încă o oră de muncă, adică să-și prelungească ziua de lucru cu o oră, să grupeze laolaltă aceste ore și să facă sîmbăta 6 ore de muncă fizică, pentru a produce imediat o valoare reală. Considerînd că, atunci cînd e vorba de cuceririle revoluției, comuniștii nu trebuie să-și precupețească nici sănătatea, nici viața, propunem ca munca să fie efectuată fără plată. *Subotnicul comunist* să fie introdus în întregul subraion pînă la victoria deplină asupra lui Kolceak“.

După unele ezitări, această propunere a fost adoptată în unanimitate.

Sîmbătă 10 mai, la orele 6 seara, comuniștii și simpatizanții s-au prezentat militărește la lucru și, după ce s-au încolonat, maiștrii i-au condus, în cea mai desăvîrșită ordine, la locurile lor de muncă.

Locul de muncă	Denumirea lucrărilor	Numărul muncitorilor	Numărul orelor		Munca efectuată
			Unități de timp	Total	
Moscova. Atelierele centrale de reparații de locomotive	Încărcare de materiale pt. linie, dispozitive pt. repararea locomotivelor și a pieselor de vagoane, spre a fi expediate la Perovo, Murorn, Alatîr și Sîzran	48	5	240	Încărcat: 7.500 puduri ¹⁾ Descărcat: 1.800 puduri
		21	3	63	
		5	4	20	
Moscova. Depoul de locomotive pt. trenuri de călători	Reparații complexe curente de locomotive	26	5	130	În total s-au reparat 1 locomotivă și jumătate
Moscova. Triaj	Reparații curente de locomotive	24	6	144	S-au reparat 2 locomotive și la alte 4 s-au demontat piesele de reparat
Moscova. Secția vagoane	Reparații curente de vagoane pt. călători	12	6	72	2 vagoane de clasa a III-a

„Perovo“. Atelierele centrale de reparații de vagoane	Reparații de vagoane și mici reparații efectuate simbăta, duminica	46	5	230	12 vagoane de marfă acoperite și 2 platforme
		23	5	115	
	<i>Total</i>	205	-	1.014	În total s-au reparat 4 locomotive, s-au descărcat și încărcat 9.300 puduri

Rezultatele muncii *în spirit revoluționar se văd*. Tabelul de mai sus (vezi tabelul de la p. 507. — *Nota trad.*) arată întreprinderile și felul de muncă.

Valoarea totală a lucrărilor efectuate — socotită la tariful normal — este de 5.000 de ruble, iar la tariful pentru ore suplimentare — de 7.500.

La lucrările de încărcare intensitatea muncii depășește cu 270% pe aceea a muncitorilor obișnuiți. La celelalte lucrări s-a înregistrat aproximativ aceeași intensitate.

Întârzierile în executarea comenzilor (urgente), întârzieri care, datorită lipsei mâinii de lucru și practicilor birocratice, variau între șapte zile și trei luni, au fost lichidate.

Munca a fost efectuată cu ajutorul unor dispozitive care aveau defecțiuni (ușor de înlăturat), ceea ce a pricinuit unora dintre grupe pierderi de timp variind între 30 și 40 de minute.

Personalul administrativ care fusese însărcinat cu conducerea lucrărilor abia reușea să pregătească noi lucrări, și poate că nu e prea exagerată afirmația unui maestru bătrîn că în timpul *subotnicului comunist* s-a făcut cam cât fac într-o săptămână niște muncitori inconștienți și dezordonați.

Deoarece la această muncă au participat și oameni care sînt pur și simplu sinceri simpatizanți ai Puterii sovietice și deoarece se așteaptă ca la subotnicele viitoare participarea lor să fie și mai largă și dat fiind, de asemenea, că alte raioane vor să imite exemplul comuniștilor de la linia ferată Moscova—Kazan, mă voi opri mai amănunțit asupra laturii organizatorice, pe baza comunicărilor primite de la diferitele locuri de muncă.

Circa 10% dintre participanții la muncă au fost comuniști care lucrează permanent la respectivele locuri de muncă. Ceilalți — oameni cu posturi de răspundere și cu funcții electivă, de la comisariul liniei ferate pînă la comisari din diferite întreprinderi, precum și activiști ai sindicatului, lucrători ai direcției și ai Comisariatului căilor de comunicație.

Munca s-a desfășurat într-o atmosferă de nemaivăzută însuflețire și bună înțelegere. Cînd, fără sudălmii și ciorovăieli, muncitori, funcționari de birou și lucrători ai direcției apucau un bandaj de roată în greutate de 40 de puduri pentru o locomotivă de pasageri și, asemenea unor harnice furnici, îl rostogoleau și-l așezau la locul lui, în inimile tuturor se aprindea un cald simțămînt de bucurie, bucuria muncii colective, și se întărea încrederea în trăinicia de nezdruccinat a victoriei clasei muncitoare. Rechinii imperialismului mondial nu vor reuși să sugrume pe muncitorii învingători; zadarnic îl așteaptă pe Kolceak sabotorii dinăuntrul țării.

După terminarea lucrului, cei prezenți au fost martorii unui spectacol impresionant: oboșiți, dar cu sclipiri de bucurie în ochi, cei o sută de comuniști au salutat succesul muncii cu acordurile solemne ale „Internaționalei“ — și se părea că aceste valuri ale imnului victoriei se vor revărsa triumfător dincolo de ziduri, deasupra Moscovei muncitorești, și, asemenea undelor stîrnite de o piatră aruncată în apă, se vor împrăștia în tot cuprinsul Rusiei muncitorești și vor trezi pe cei oboșiți și lipsiți de vlagă.“

Comentînd acest admirabil „exemplu, demn de imitat“, într-un articol publicat sub acest titlu, tov. N. R. scria în numărul din 20 mai al ziarului „Pravda“:

„Asemenea exemple de muncă efectuată de comuniști nu sînt rare. Cunoscut cazuri asemănătoare la uzina electrică și la diferite linii de cale ferată. În Atelierele căii ferate Nikolaevskaia, comuniștii au prestat ore suplimentare timp de cîteva nopți pentru ridicarea unei locomotive care se prăbușise pe placa turnantă; în Atelierele căii ferate de nord, toți comuniștii și simpatizanții au lucrat astă-iarnă timp de cîteva duminici, curățind liniile de zăpadă, iar în multe gări de mărfuri membrii respectivelor celule de partid patrulează noaptea pe teritoriul gării, pentru a preveni furturile de mărfuri. Dar toate acestea au avut și au un caracter accidental, nesistematic. Tovarășii de la linia ferată Moscova—Kazan au introdus un element nou, care face ca această muncă să capete un caracter sistematic, permanent. «Pînă la victoria deplină asupra lui Kolceak» — au hotărît tovarășii de la această linie ferată, și în aceasta rezidă toată însemnătatea muncii lor. Ei prelungesc cu o oră ziua de lucru a comuniștilor și a simpatizanților pe tot timpul cît va dura starea de război și dau, totodată, un exemplu de muncă productivă.

Acest exemplu a și găsit imitatori și *trebuie* să găsească și în viitor oameni dornici de a-l imita. Adunarea generală a comuniștilor și a simpatizanților de la linia ferată Aleksandrovskaia, luînd în discuție situația de pe fronturile de luptă și hotărîrea tovarășilor de la linia Moscova—Kazan, a hotărît: 1) Să introducă «subotnice» pentru comuniștii și simpatizanții de la linia ferată Aleksandrovskaia. Primul subotnic se fixează pentru 17 mai. 2) Să fie organizați comuniștii și simpatizanții în brigăzi model, care să arate muncitorilor cum trebuie să se lucreze și ce se poate face în realitate cu materialele și uneltele existente și în actualele condiții de hrană.

După cum spun tovarășii de la linia ferată Moscova—Kazan, exemplul lor a produs o mare impresie, iar pentru sîmbăta următoare se așteaptă ca la această muncă să participe un număr considerabil de muncitori *fără partid*. În momentul în care scriem aceste rînduri, în Atelierele liniei ferate Aleksandrovskaia munca în ore suplimentare a comuniștilor n-a început încă; dar îndată ce s-a răspîndit zvonul că se va presta asemenea muncă, el a trezit un viu răsunset în masa celor fără partid: «Dacă știam de ieri, ne pregăteam și veneam și noi la lucru», «Sîmbăta viitoare vin negreșit» — se aude din toate părțile. Impresia pe care o produc aceste subotnice este deosebit de puternică.

Exemplul tovarășilor de la linia ferată Moscova—Kazan trebuie să fie urmat de toate celulele comuniste din spatele frontului. Nu numai celulele comuniste de la nodul de cale ferată Moscova, ci toate organizațiile de partid din Rusia trebuie să urmeze acest exemplu. Celulele comuniste de la sate trebuie să organizeze, în primul rînd, ajutorarea familiilor ostașilor Armatei Roșii în munca cîmpului.

La primul lor subotnic comunist, tovarășii de la linia Moscova—Kazan și-au încheiat munca cîntînd «Internaționala». Dacă organizațiile comuniste din toată țara vor urma acest exemplu și-l vor transpune sistematic în practică, lunile grele ce ne așteaptă vor fi trăite de Republica sovietică rusă în puternicele acorduri ale «Internaționalei» cîntate de toți oamenii muncii din republică...

La muncă, tovarășii comuniști!“

„Pravda“ din 23 mai 1919 comunică:

„În ziua de 17 mai a avut loc la Atelierele căii ferate Aleksandrovskaia primul «subotnic» comunist. Nouăzeci și opt de comuniști și simpatizanți au lucrat, în conformitate cu hotărîrea adunării generale, 5 ore suplimentare fără plată, obținînd doar dreptul de a primi contra cost încă un prînz, la care li s-a distribuit, tot cu bani, cîte o jumătate de funt de pîine, ca unora care prestează muncă fizică“.

Deși subotnicul a fost slab pregătit și nu îndeajuns de bine organizat, *productivitatea muncii a fost de 2—3 ori mai mare ca de obicei.*

Iată câteva exemple:

5 strungari au lucrat în 4 ore 80 de axuri. Productivitatea a fost de 213% față de cea obișnuită.

20 de muncitori necalificați au strâns în 4 ore 600 de puduri de material vechi și 70 de arcuri de vagon de câte 3½ puduri fiecare, în total 850 de puduri. Productivitatea a fost de 300% față de cea obișnuită.

„Tovarășii spun că aceasta se explică prin faptul că în orele obișnuite munca e neatrăgătoare, plictisitoare, pe când aici se lucrează cu plăcere, cu însuflețire. Acum însă se vor jena să facă în orele obișnuite mai puțin decât la subotnicul comunist“.

„Mulți muncitori fără partid, declară acum că vor să participe la subotnicele comuniste. Brigăzile de la locomotive se angajează ca într-un subotnic să scoată din «cimitir» o locomotivă, s-o repare și s-o pună în funcțiune.

Sîntem informați că asemenea subotnice se organizează și pe linia Moscova—Veazma“.

Despre felul în care se desfășoară munca la aceste subotnice comuniste scrie tov. A. Diacenko în „Pravda“ din 7 iunie. Reproducem partea esențială a acestui articol, apărut sub titlul „Însemnări de la un subotnic“:

„Cu mare bucurie ne-am pregătit, eu și încă un tovarăș, să ne facem «stagiul» de sîmbăta, în conformitate cu hotărîrea subraionului de partid al căii ferate, și să lăsăm pentru câteva ore creierul să se odihnească, dînd de lucru mușchilor... Fuseserăm repartizați la atelierul de lemnărie al căii ferate. Prezentîndu-ne la locul de muncă, am găsit pe ai noștri și, după ce ne-am strîns mîinile și am schimbat câteva glume, am făcut prezența și am constatat că sîntem în total 30 de oameni... În fața noastră zăcea «monstrul» — un cazan de aburi de o greutate respectabilă, de vreo 10—11 tone, pe care noi trebuia «să-l mutăm», adică să-l rostogolim pînă la platformă, pe o distanță de circa 1/4 sau 1/3 de verstă. Un început de îndoială ni se strecoară în inimi... Dar iată-ne la treabă: tovarășii au vîrît sub cazan niște butuci de lemn, au legat de el două frînghii, și munca a început... Cazanul a cedat cam greu, dar în cele din urmă s-a urnit. Asta ne bucură pe toți; sîntem doar atît de puțini... La deplasarea aceluiași cazan au lucrat timp de aproape două săptămîni de trei ori mai mulți muncitori necomuniști, dar el s-a împotrivit pînă am venit noi... Timp de o oră muncim încordat, cu eforturi unite, în ritmul cadențat al comenzii: «Un, doi, trei!», pe care o dă organizatorul nostru, iar cazanul înaintează mereu. Deodată, buf! cîțiva tovarășii cad pe spate în mod caraghios — i-a «trădat» frînghia... Dar întreruperea e de scurtă durată: în locul frînghiei fixăm un odgon... Între timp s-a înserat; întunericul se îngroașă mereu, iar noi mai avem de biruit o pantă ușoară, după care treaba va fi repede terminată. Ne dor brațele, ne ard palmele, sîntem încinși de atîta efort, dar împingem cu toată puterea, și treaba sporește. Alături stau cîțiva tovarășii de la administrație și, vădit impresionați de reușita noastră, vrînd-nevrînd, apucă și ei odgonul. Așa, pune umărul, de mult trebuia! Mai la o parte stă un ostaș al Armatei Roșii și se uită la ceea ce facem noi. În mîini ține o armonică. Probabil că se întreabă: Ce fel de oameni sînt ăștia? Ce caută ei aici sîmbăta, cînd toată lumea stă acasă? Eu îi ghicesc gîndurile și-i spun: «Tovarășe, cîntă-ne ceva vesel, noi nu lucrăm aici de mîntuială, sîntem adevărați comuniști, — ia te uită cît de spornică ne e munca, nu ne lăsăm pe tînjeală, ci îi dăm mereu înainte!» Ostașul leapădă grijuliu armonică și se grăbește să pună mîna pe odgon...

— «Englezul cel șmecher!» — începe cu frumoasa lui voce de tenor tov. U. Noi îl acompaniem, și în văzduh răsună vechiul cîntec muncitoresc: «Ei, dubinușka, uhnem...»²⁾

Din lipsă de obișnuință, mușchii ne sînt oboșiți, ne dor umerii, spatele, dar... mîine e zi de odihnă și vom putea dormi în voie. Încă puțin și vom isprăvi: după câteva mici ezitări,

«monstrul» nostru ajunge la câțiva pași de platformă; nu vă mai rămîne decît să puneți scînduri, să urcați cazanul pe platformă, și el va putea să îndeplinească treaba pe care de mult o așteptăm de la el! Ne îndreptăm cu toții spre «clubul» celulei de aici; intrăm într-o cameră puternic luminată, cu pereții acoperiți de afișe, de arme atîrnate în cui, și, după ce cîntăm din toată inima «Internaționala», ne delectăm cu ceai cu «rom» și chiar cu pîine. Această gustare, oferită de tovarășii de aici, este cît se poate de binevenită după munca noastră încordată. Ne luăm rămas bun de la tovarăși și ne încolonăm. În liniștea nopții, pe strada cufundată în somn răsună cîntece revoluționare, acompaniate de cadența pașilor noștri. «Pășiți înainte, tovarăși!», «Sculați voi, oropsiți ai vieții!»³⁾ — se înalță imnul nostru, imnul Internaționalei și al muncii.

A trecut o săptămînă. Brațele și umerii s-au odihnit, și iată-ne plecînd la un «subotnic» să reparăm vagoane, de data aceasta la o depărtare de 9 kilometri, la Perovo. Tovarășii s-au urcat pe acoperișul locomotivei și acum cîntă în cor «Internaționala». Călătorii din tren ascultă și sînt vădit mirați. Trenul aleargă în ritmul cadențat al roților, iar noi, nemaiavînd loc pe acoperiș, stăm agățați pe scările locomotivei, făcînd pe «curajoșii». Iată și halta; am ajuns la destinație. Trecem printr-o curte lungă și dăm de tov. comisar G., care ne întîmpină cordial.

— De lucru este, dar nu prea avem oameni! Nu-s decît vreo 30, iar noi trebuie să gătăm în 6 ore 13 vagoane care au nevoie de reparații parțiale. Uite colo boghiurile marcate; avem de reparat nu numai vagoane goale, ci și o cisternă plină... dar nu-i nimic, ne descurcăm noi cumva..., tovarăși!

Treaba merge strună. Eu și încă cinci tovarăși lucrăm la pîrghii. Sub apăsarea umerilor noștri și manevrate de pîrghii a căror acțiune e dirijată de tov. «șef de echipă», cuplurile de roți, în greutate de 60—70 de puduri, sar sprinten de pe o linie pe alta. De îndată ce un cuplu e mutat, altul îi ia locul. Iată-le acum pe toate așezate la rînd, și în scurtă vreme aceste fiare vechi sînt «expediate» la magazie... Un, doi, trei, — și, ridicate în aer cu ajutorul pîrghiei turnante, ele dispar de pe linie. De undeva, din întuneric, se aud lovituri de ciocane: sînt tovarășii care, asemenea unor harnice albine, lucrează la vagoanele lor «bolnave». Se fac lucrări de tîmplărie, de vopsitorie, se repară acoperișul — treaba merge strună, spre bucuria noastră și a tovarășului comisar. Acum mergem să dăm o mîină de ajutor fierarilor. Într-o forjă portativă se află o «oiște» încinsă, adică o bară de cuplaj cu cîrligul turtit de pe urma unei izbituri. Incandescentă și împrôșcînd scînteii, ea zace acum pe o placă de fier, și, sub loviturile noastre iscusite, supravegheate de ochiul ager al unul tovarăș cu experiență, își recapătă forma normală. Capătul barei este încă încins, de un roșu aprins, dar, purtată pe umerii noștri, bara ajunge repede la destinație și, împrôșcînd scînteii, este vîrită prin deschizătura anume făcută în acest scop; cîteva lovituri, și iat-o la locul ei. Ne băgăm sub vagon. Aici constatăm că mecanismul cuplajelor și al barelor nu este atît de simplu pe cît pare: e un întreg sistem cu nituri și arcuri spirale...

Munca e în toi; s-a întunecat de-a binelea, și torțele ard mai viu. Curînd isprăvim. O parte dintre tovarăși «s-au aciuat» lîngă o stivă de obezi și «sug» ceai fierbinte. Răcoroasă e noaptea de mai și fermecător de frumoasă e secera lunii pe cerul înstelat! Din toate părțile se aud glume, rîsete, vorbe de duh.

— Tovarășe G., e timpul să dai semnalul de încetare a lucrului, îți ajung 13 vagoane! Dar tov. G. nu se mulțumește cu atît.

După ce am isprăvit de băut ceaiul, începem să cîntăm cu toții și ne îndreptăm spre ieșire...

Mișcarea pentru organizarea de „subotnice comuniste“ nu se limitează numai la Moscova. „Pravda“ din 6 iunie comunică:

„La 31 mai a avut loc la Tver primul subotnic comunist. La calea ferată au lucrat 128 de comuniști. În trei ore și jumătate s-au încărcat și s-au descărcat 14 vagoane, s-au reparat 3 locomotive, s-au tăiat cu ferăstrăul 10 steri de lemne și s-au efectuat diferite alte lucrări.

Intensitatea muncii depuse de lucrătorii comuniști calificați a depășit de 13 ori productivitatea obișnuită“.

În „Pravda“ din 8 iunie citim:

Subotnice comuniste

„Saratov, 5 iunie. Comuniștii de la calea ferată, răspunzând chemării tovarășilor de la Moscova, au hotărât, la o adunare generală de partid, să lucreze în fiecare sâmbătă câte cinci ore suplimentare fără plată, pentru sprijinirea economiei naționale“.

*

*   *

Am reprodus extrem de amănunțit și cât mai complet știrile referitoare la subotnicele comuniste, căci ele constituie unul dintre cele mai importante aspecte ale construcției comuniste, căruia însă presa noastră nu-i acordă suficientă atenție și pe care noi toți nu l-am apreciat încă îndeajuns.

Mai puțină trănăneală politică și mai multă atenție la faptele cele mai simple, dar vii, ale construcției comuniste, fapte luate din viață și verificate de viață — iată lozinca pe care trebuie s-o repetăm noi toți, scriitorii noștri, agitatorii, propagandiștii, organizatorii noștri etc.

Este firesc și inevitabil ca în primul timp de după revoluția proletară să ne preocupe mai mult ca orice sarcina principală și fundamentală — înfrângerea împotrivirii burgheziei, victoria asupra exploataților, înăbușirea complotului lor (cum a fost „complotul stăpînilor de sclavi“ pentru cedarea Petrogradului, la care au participat toți, de la ultrareacționari și cadeți pînă la menșevici și eseri inclusiv^[N250]). Dar paralel cu această sarcină se impune tot atît de inevitabil — și pe măsura trecerii timpului se impune tot mai mult — sarcina, mai esențială, a construcției comuniste pozitive, a făuririi unor noi relații economice, a unei noi societăți.

Dictatura proletariatului — după cum am mai spus în repetate rînduri, între altele și în cuvîntarea rostită la 12 martie în ședința Sovietului din Petrograd — nu înseamnă numai violență exercitată împotriva exploataților și nici nu înseamnă în primul rînd violență. Temelia economică a acestei violențe revoluționare, chezașia viabilității și a eficacității ei constă în aceea că proletariatul reprezintă și înfăptuiește un tip superior de organizare socială a muncii în comparație cu cel din capitalism. Aceasta este esențialul. În aceasta rezidă izvorul forței comunismului și chezașia inevitabilei sale victorii depline.

Organizarea iobăgîstă a muncii sociale se sprijinea pe disciplina bîtei, în condiții de extremă incultură și abrutizare a oamenilor muncii, pe care îi jecmăneau și batjocoreau o mîna de moșieri. Organizarea capitalistă a muncii sociale se sprijinea pe disciplina foamei, și, cu tot progresul culturii burgheze și al democrației burgheze, marea masă a oamenilor muncii rămînea, chiar și în cele mai înaintate, mai civilizate și mai democratice republici, o masă incultă și abrutizată de robi salariați sau țărani oprimați, pe care îi jecmăneau și batjocoreau o mîna de capitaliști. Organizarea comunistă a muncii sociale, spre a cărei înfăptuire primul pas îl constituie socialismul, se sprijină — și pe măsura trecerii timpului se va sprijini tot mai mult — pe disciplina liber consimțită și conștientă a oamenilor muncii care au doborât atît jugul moșieresc cît și jugul capitalist.

Această disciplină nouă nu cade din cer și nu se naște din pioase deziderate: ea izvorăște din condițiile materiale ale mării producții capitaliste, și numai din ele. Fără

aceste condiții, ea nu este cu puțință. Iar purtătorul acestor condiții materiale sau promotorul lor este o anumită clasă istorică, creată, organizată, încheșată, instruită, luminată și călăită de marele capitalism. Această clasă este proletariatul.

Dictatura proletariatului, dacă e să traducem în cuvinte mai simple această expresie latinească, științifică, istorică-filozofică, înseamnă următoarele:

numai o anumită clasă, și anume muncitorimea de a orașe — și în genere muncitorimea din fabrici și uzine, din industrie —, este în stare să conducă întreaga masă a celor ce muncesc și sînt exploatați în lupta pentru răsturnarea puterii capitalului, în procesul răsturnării propriu-zise, în lupta pentru păstrarea și consolidarea victoriei, în opera de făurire a orînduirii sociale noi, socialiste, în întreaga luptă pentru desființarea definitivă a claselor. (În paranteză fie zis: deosebirea științifică dintre socialism și comunism se rezumă la aceea că primul cuvînt înseamnă prima treaptă a societății noi care se naște din capitalism, iar cel de-al doilea — treapta mai înaltă, ulterioară a acestei societăți.)

Greșeala Internaționalei galbene, „de la Berna“, constă în faptul că liderii ei recunosc doar în vorbe lupta de clasă și rolul conducător al proletariatului, temîndu-se să ducă raționamentul pînă la capăt, temîndu-se tocmai de acea concluzie inevitabilă care e deosebit de înspăimîntătoare și cu desăvîrșire inacceptabilă pentru burghezie. Ei se tem să recunoască faptul că dictatura proletariatului este *tot* o perioadă de luptă de clasă, care — lupta de clasă — este inevitabilă atîta timp cît nu au fost desființate clasele și care își schimbă formele, căpătînd, în prima perioadă de după răsturnarea domniei capitalului, un caracter deosebit de înverșunat și cu totul specific. Cucerind puterea politică, proletariatul nu încetează lupta de clasă, ci o continuă pînă la desființarea claselor, dar, bineînțeles, în alte condiții, într-o altă formă, cu alte mijloace.

Ce înseamnă însă „desființarea claselor“? Toți cei care se intitulează socialiști recunosc acest scop final al socialismului, dar nu toți îi aprofundează semnificația. Prin clase înțelegem mari grupuri de oameni care se deosebesc între ele după locul pe care-l ocupă într-un anumit sistem de producție socială istoricește determinat, după raportul lor (de cele mai multe ori formulat și consfințit prin legi) față de mijloacele de producție, după rolul lor în organizarea socială a muncii și, deci, după modul de obținere și după mărimea acelei părți din avuția socială de care dispun ele. Clasele sînt grupuri de oameni dintre care un grup își poate însuși munca altuia datorită locului diferit pe care îl ocupă într-un anumit sistem de economie socială.

Este clar că pentru desființarea completă a claselor nu e de ajuns să fie răsturnați exploatorii, moșierii și capitaliștii, nu e de ajuns să fie desființată proprietatea *lor*, ci mai trebuie desființată, de asemenea, *orice* proprietate privată asupra mijloacelor de producție, trebuie să fie lichidată atît deosebirea dintre oraș și sat, cît și deosebirea dintre oamenii muncii fizice și cei ai muncii intelectuale. Acesta este un proces foarte îndelungat. Pentru a-l putea înfăptui, societatea trebuie să facă un uriaș pas înainte în dezvoltarea forțelor de producție, să învingă împotrivirea numeroaselor rămășițe ale micii producții (împotrivire adesea pasivă, foarte tenace și foarte greu de înfrînt), să învingă enorma putere a obișnuinței și rutinei, legate de aceste rămășițe.

A considera că toți „oamenii muncii“ sînt deopotrivă de apți pentru această muncă înseamnă a debita vorbe goale sau a nutri iluzii de socialist antediluvian, premarxist. Căci această aptitudine nu e dată de la sine, ci se formează istoricește și *numai* în condițiile materiale ale mării producții capitaliste. La începutul drumului care duce de la capitalism la socialism, *numai* proletariatul posedă această aptitudine.

El este în stare să îndeplinească gigantica sarcină care apasă pe umerii lui, în primul rînd, pentru că este clasa cea mai puternică și cea mai înaintată a societăților civilizate, în al doilea rînd, pentru că în țările cele mai dezvoltate el reprezintă majoritatea populației, iar în al treilea rînd, pentru că în țările capitaliste înapoiate, ca în Rusia, de pildă, majoritatea populației e formată din semiproletari, adică din oameni care o parte a anului duc în mod constant un trai proletar, care în mod constant își cîștigă o anumită parte din subzistența lor prestînd muncă salariată în întreprinderi capitaliste.

Cei care încearcă să rezolve problemele trecerii de la capitalism la socialism pornind de la fraze generale despre libertate, egalitate, democrație în general, despre egalitatea democrației muncii etc. (cum fac Kautsky, Martov și ceilalți eroi ai Internaționalei galbene, de la Berna) nu fac decît să-și trădeze mentalitatea lor de mici burghezi, de filistini, care pe plan ideologic se tîrăsc slugarnic în coada burgheziei. La o justă rezolvare a acestei probleme se poate ajunge numai prin studierea concretă a relațiilor speciale dintre clasa care a cucerit puterea politică, clasa proletariatului, și toată masa neproletară și semiproletară a populației muncitoare, ținîndu-se seama totodată de faptul că aceste relații nu se formează într-o ireală lume armonioasă, „ideală“, ci în condițiile reale ale împotrivirii înverșunate pe care burghezia o opune sub cele mai variate forme.

În orice țară capitalistă, inclusiv Rusia, marea majoritate a populației — și cu atît mai mult marea majoritate a populației muncitoare — a simțit pe propria ei piele apăsarea capitalului, jaful practicat de capitaliști, batjocura la care se dedau ei. Războiul imperialist — în care zece milioane de oameni au plătit cu viața rivalitatea dintre capitalul englez și cel german în lupta pentru înțîietate în jefuirea lumii întregi — a dat acestor încercări o ascuțime, o amploare și o adîncime fără precedent și a făcut ca oamenii să-și dea seama care e izvorul lor. De aici simpatia inevitabilă a marii majorități a populației, și îndeosebi a masei muncitoare, față de proletariat, care, cu îndrăzneală eroică și cu neînduplecare revoluționară doboară jugul capitalului, răstoarnă pe exploatatori, înfrînge împotrivirea lor și cu prețul sîngelui său croiește drumul spre crearea unei societăți noi, în care nu va fi loc pentru exploatatori.

Oricît de mari și de inevitabile sînt șovăielile și oscilările mic-burgheze manifestate de masele neproletare și semiproletare ale populației muncitoare, care trag înapoi, spre „ordinea“ burgheză, sub „aripioara“ burgheziei, ele nu pot totuși să nu recunoască autoritatea morală și politică a proletariatului, care nu numai că-i răstoarnă pe exploatatori și le înfrînge împotrivirea, ci și făurește relații sociale noi, superioare, o disciplină socială nouă, superioară: disciplina oamenilor muncii conștienți și uniți, care nu cunosc nici un jug și nici o autoritate în afară de autoritatea propriei lor uniuni, a propriei lor avangărzi revoluționare, care e mai conștientă, mai cutezătoare, strîns unită și disciplinată.

Pentru a putea învinge, pentru a putea făuri și consolida socialismul, proletariatul trebuie să îndeplinească o dublă sarcină, sau o sarcină unică cu dublu aspect: în primul rînd, să antreneze prin eroismul său fără preget întreaga masă muncitoare și exploatată în lupta revoluționară împotriva capitalului, s-o antreneze, s-o organizeze și s-o conducă pentru a răsturna burghezia și a sfărîma fără cruțare orice împotrivire din partea ei; iar în al doilea rînd, să ducă după sine întreaga masă muncitoare și exploatată, precum și toate păturile mic-burgheze pe calea noii construcții economice, pe calea creării unor noi relații sociale, a unei noi discipline a muncii, a unei noi organizări a muncii, care să unească ultimul cuvînt al științei și al

tehnicii capitaliste cu organizarea în masă a oamenilor muncii conștienți, care făuresc marea producție socialistă.

Această a doua sarcină este mai grea decât prima, pentru că în nici un caz nu poate fi îndeplinită prin eroismul unui asalt izolat, ci necesită un foarte îndelungat și extrem de perseverent eroism în masă în munca *de fiecare zi*, eroismul cel mai greu dintre toate. Dar această sarcină este totodată mai esențială decât prima, căci, în ultimă analiză, cel mai adânc izvor de forță pentru victoriile asupra burgheziei și unica cheazășie a trăinicieii și permanenței acestor victorii poate fi numai un mod de producție socială nou, superior, înlocuirea producției capitaliste și mic-burgheze prin marea producție socialistă.

*
*   *

Marea însemnătate istorică a „subotnicelor comuniste“ se datorește tocmai faptului că în ele își găsește expresia inițiativa conștientă și voluntară a muncitorilor în dezvoltarea productivității muncii, în trecerea la o nouă disciplină a muncii, în crearea condițiilor socialiste în economie și în viață.

J. Jacoby, unul dintre puținii, sau, mai bine zis, unul dintre rarissimi democrați burghezi din Germania care, după învățămintele anilor 1870—1871, n-au trecut în tabăra șovinismului și nici în cea a național-liberalismului, ci în tabăra socialismului, a spus că înființarea unei singure asociații muncitorești are o însemnătate istorică mai mare decât bătălia de la Sadova^[N251]. Și pe bună dreptate. Bătălia de la Sadova a decis care dintre cele două monarhii burgheze, monarhia austriacă sau cea prusacă, va avea supremația în opera de creare a statului național capitalist german. Înființarea unei asociații muncitorești era un mic pas înainte spre victoria mondială a proletariatului asupra burgheziei. Așa și noi putem spune că primul subotnic comunist, organizat la Moscova în ziua de 10 mai 1919 de către muncitorii liniei ferate Moscova—Kazan, are o însemnătate istorică mai mare decât oricare dintre victoriile repurtate de Hindenburg sau de Foch și de englezi în războiul imperialist din 1914—1918. Victoriile imperialiștilor înseamnă măcelărirea a milioane de muncitori pentru profiturile miliardarilor anglo-americani și francezi; ele denotă brutalitatea capitalismului ghiftuit, care piere putrezind de viu. Subotnicul comunist al muncitorilor de la linia ferată Moscova—Kazan este una dintre celulele societății noi, socialiste, care aduce tuturor popoarelor lumii eliberarea de sub jugul capitalului, izbăvirea de războaie.

Domnii burghezi și acoliții lor, inclusiv menșevicii și eserii, care s-au deprins să se considere reprezentanți ai „opinieii publice“, iau, firește, în zeflema aceste speranțe ale comuniștilor, numindu-le „baobab într-un ghiveci de rezedă“, fac haz de numărul infim al subotnicelor în comparație cu numeroasele cazuri de fraudă, de trîndăvie, de scădere a productivității muncii, de irosire a materiilor prime și a produselor etc. Noi vom răspunde acestor domni: dacă intelectualitatea burgheză și-ar pune cunoștințele în slujba poporului muncitor, iar nu a capitaliștilor ruși și străini pentru restaurarea puterii acestora, revoluția s-ar desfășura mai rapid și mai pașnic. Dar asta e o utopie, căci problema se decide prin luptă de clasă, iar majoritatea intelectualității trage spre burghezie. Nu cu ajutorul intelectualității, ci în pofida faptului că (cel puțin în majoritatea cazurilor) ea ne pune bețe-n roate, proletariatul va învinge, înlăturînd pe intelectualii incorigibil burghezi, transformînd, reducînd și

subordonându-și pe cei șovăitori, câștigînd treptat de partea sa o parte din ce în ce mai mare dintre ei. Jubilarea în fața greutăților și insucceselor revoluției, semănarea de panică, propagarea revenirii la trecut — toate acestea sînt armele și metodele luptei de clasă a intelectualității burgheze. Proletariatul nu se va lăsa înșelat de ele.

Dar dacă privim lucrurile în fond, s-a întîmplat oare vreodată în istorie ca un mod de producție nou să fi prins rădăcină dintr-o dată, fără a trece printr-un lung șir de insuccese, greșeli și răbufniri ale trecutului? La o jumătate de secol după desființarea iobăgiei, satul rus mai păstra numeroase rămășițe feudale. La o jumătate de secol după desființarea sclaviei negrilor în America, aceștia mai aveau încă pretutindeni o situație de oameni pe jumătate sclavi. Intelectualii burghezi, inclusiv menșevicii și eserii, își rămîn fideli lor înșiși cînd stau în slujba capitalului și continuă să uzeze de o argumentare pe de-a-ntregul falsă: înainte de revoluția proletară ei ne acuzau de utopism, iar după revoluție ne pretind să ștergem cît ai bate din palme urmele trecutului!

Noi însă nu sîntem utopiști și cunoaștem adevărata valoare a „argumentelor“ burgheze; știm de asemenea că, un anumit timp după revoluție, rămășițele vechiului în moravuri vor precumpăni inevitabil asupra mlădițelor noului. Așa se întîmplă întotdeauna atît în natură cît și în viața socială; cînd noul este abia născut, vechiul întotdeauna rămîne cîtva timp mai puternic decît el. Zeflemelile pe tema slăbiciunii mlădițelor noului, ieftinul scepticism de intelectual etc. etc., — toate acestea sînt în fond metode ale luptei de clasă a burgheziei împotriva proletariatului și înseamnă apărarea capitalismului împotriva socialismului. Noi trebuie să studiem minuțios mlădițele noului, să le acordăm maximum de atenție, să le stimulăm pe toate căile creșterea, „să îngrijim“ aceste slabe mlădițe. Este inevitabil ca unele dintre ele să piară. Nu se poate afirma cu certitudine că tocmai „subotnicele comuniste“ vor juca un rol deosebit de important. Dar nu asta contează. Important e să sprijinim absolut toate mlădițele noului, din care viața va selecționa pe cele mai viabile. Dacă, spre a ajuta oamenilor să învingă sifilisul, un savant japonez a avut răbdarea să încerce 605 preparate pînă ce a reușit să găsească pe al 606-lea, care satisface anumite cerințe, — este de netăgăduit că cei care vor să rezolve o sarcină mult mai grea, care vor să învingă capitalismul, trebuie să dea dovadă de tenacitatea necesară pentru a încerca sute și mii de noi metode, procedee și mijloace de luptă, spre a putea elabora pe cele mai potrivite dintre ele.

Importanța „subotnicelor comuniste“ rezidă în faptul că ele au fost inițiate nu de muncitori care se bucură de condiții excepțional de bune, ci de muncitori cu calificare diferită, inclusiv muncitori fără nici o calificare, salahori, care trăiesc în condiții *obișnuite*, adică în condiții dintre *cele mai grele*. Cu toții cunoaștem foarte bine cauza principală a scăderii productivității muncii, fenomen care se observă nu numai în Rusia, ci în lumea întregă: ruina și mizeria, întăritarea și oboseala provocate de războiul imperialist, bolile și subalimentarea. Ca importanță, aceasta din urmă ocupă primul loc. Foametea — iată cauza. Dar pentru a înlătura foametea e nevoie de ridicarea productivității muncii atît în agricultură cît și în transporturi și în industrie. Rezultă, așadar, un cerc vicios: pentru a ridica productivitatea muncii trebuie să scăpăm de foamete, iar pentru a scăpa de foamete trebuie să ridicăm productivitatea muncii.

Se știe că asemenea contradicții se rezolvă în practică prin ruperea acestui cerc vicios, printr-o schimbare radicală în starea de spirit a maselor, prin inițiativa eroică a unor grupuri, care, în cadrul acestei schimbări, are adesea rolul decisiv. Salahorii și feroviarii din Moscova (ne referim, bineînțeles, la majoritate, iar nu la mănunchiul de

speculanți, birocrați și alți albgardiști de aceeași teapă) sînt oameni ai muncii care trăiesc în condiții extrem de grele. Subalimentarea este permanentă, iar acum, înainte de noua recoltă, în condițiile înrăutățirii generale a situației alimentare, în țară bîntuie o adevărată foamete. Ei bine, acești muncitori flămînzi, înconjurați de perfida agitație contrarevoluționară a burgheziei, a menșevicilor și eserilor, organizează „subotnice comuniste“, lucrează ore suplimentare *fără nici o plată* și obțin o *sporire enormă a productivității muncii*, cu toate că sînt oboșiți, istoviți de suferință, sleiți din pricina subalimentării. Nu este oare acesta un eroism măreț? Nu este oare acesta începutul unei cotituri care are o însemnătate istorică universală?

Productivitatea muncii este, în ultimă analiză, factorul cel mai important, cel mai de seamă al victoriei noii orînduiri sociale. Capitalismul a creat o productivitate a muncii pe care n-a cunoscut-o feudalismul. Capitalismul poate fi și va fi definitiv învins prin aceea că socialismul creează o nouă și mult mai înaltă productivitate a muncii. Este o operă extrem de anevoioasă și foarte îndelungată, dar *ea a fost începută*, și aceasta este esențialul. Dacă în Moscova înfometată, în vara anului 1919, muncitori flămînzi, care au îndurat cei patru ani de crîncen război imperialist și apoi un an și jumătate de și mai crîncen război civil, au putut să înceapă această operă măreață, atunci care va fi ritmul de dezvoltare după ce vom fi învins în războiul civil și vom fi cucerit pacea?

În comparație cu capitalismul, comunismul înseamnă o mai înaltă productivitate a muncii prestate de muncitori liberi, conștienți, uniți, care folosesc o tehnică înaintată. Subotnicele comuniste sînt extrem de prețioase ca început *efectiv al comunismului*, dar fenomenele de acest gen sînt extrem de rare, căci noi ne aflăm pe treapta pe care „se fac abia *primii pași* pe calea trecerii de la capitalism la comunism“ (cum foarte just se spune în programul partidului nostru^[N252]).

Comunismul începe acolo unde *muncitorii de rînd*, biruind greutatea muncii, manifestă o grijă neprecupețită pentru ridicarea productivității muncii, pentru păstrarea *fiecărui pud de grîu, de cărbune, de fier* sau de alte produse, care nu le revin lor personal și nici ființelor ce le sînt „apropiate“, ci unor ființe „îndepărtate“, adică întregii societăți, zecilor și sutelor de milioane de oameni uniți la început în cadrul unui singur stat socialist, iar apoi în cadrul unei Uniuni de Republici sovietice.

În lucrarea sa „Capitalul“, Karl Marx persiflează grandilocvența mării carte burghozo-democratice a libertăților și drepturilor omului, toată frazeologia bombastică pe tema libertății, egalității și fraternității *în general*, cu care se îmbată micii burghezi și filistinii tuturor țărilor, inclusiv mîrșavii eroi de astăzi ai mîrșavei Internaționale de la Berna. Acestor pompoase declarații de drepturi Marx le opune felul simplu, modest, practic și concret în care proletariatul pune problema: reducerea prin lege a zilei de muncă, — iată un model tipic al acestui fel de a pune problema^[N253]. Toată justețea și profunzimea observației lui Marx ne apar cu atît mai clare și mai evidente cu cît mai larg se desfășoară conținutul revoluției proletare. „Formulele“ adevăratului comunism se deosebesc de frazeologia pompoasă, meșteșugită și festivă a celor de teapa lui Kautsky, a menșevicilor și eserilor în cîrdășie cu preaiubiții lor „confrați“ de la Berna tocmai prin faptul că ele reduc totul la *condițiile de muncă*. Mai puțină trîncăneală despre „democrația muncii“, despre „libertate, egalitate, fraternitate“, despre „suveranitatea poporului“ etc.; în aceste fraze grandilocvente, muncitorul și țăranul conștient din zilele noastre vor descoperi ușor șarlatania intelectualului burghez, așa cum un om cu experiență de viață, vîzînd mutra „pomădată“ și înfățișarea sclivisită a unui „domn bine“, va stabili îndată și fără greș: „Desigur că e un pungaș“.

Mai puține fraze pompoase, mai multă treabă simplă, *de fiecare zi*, mai multă grijă pentru pudul de grâu și pentru pudul de cărbune! Mai multă grijă ca acest pud de grâu și acest pud de cărbune, atât de necesare muncitorului flămînd și țaranului zdrențaros și dezbrăcat, să fie procurate nu prin *tranzacții de tarabă*, nu în maniera capitalistă, ci prin munca conștientă, liberă, eroică și neprecupețită a muncitorilor de rînd, de felul salahorilor și feroviarilor de la linia ferată Moscova—Kazan.

Trebuie să recunoaștem cu toții că rămășițele manierei bombastice în care intelectualul burghez tratează problemele revoluției se fac simțite pretutindeni, la fiecare pas, chiar și în rîndurile noastre. Presa noastră, de pildă, acordă prea puțină atenție luptei împotriva acestor putrede rămășițe ale putredului trecut burghezo-democratic, acordă prea puțin sprijin mlădițelor simple, modeste, dar vii, ale adevăratului comunism.

Să luăm situația femeii. Nici un partid democratic din lume, în nici una dintre republicile burgheze cele mai înaintate, n-a făcut în această privință, în decurs de decenii, nici a suta parte din ceea ce am făcut noi chiar în primul an de existență a Puterii sovietice. Noi n-am lăsat literalmente piatră pe piatră din mîrșavele legi care proclamă inegalitatea în drepturi a femeii, îngrădesc divorțul, statornicesc odioasele formalități care-l însoțesc, nerecunoașterea copiilor nelegitimi, interzic căutarea paternității etc., — legi din care, spre rușinea burgheziei și a capitalismului, s-au păstrat numeroase rămășițe în toate țările civilizate. Avem tot dreptul să ne mîndrim cu ceea ce am făcut în acest domeniu. Dar cu cît *mai temeinic* am curățit noi terenul de balastul legilor și instituțiilor vechi, burgheze, cu atît mai clar a devenit pentru noi faptul că aceasta este numai o curățire a terenului pentru construcție, iar nu construcția însăși.

Cu toate legile care o eliberează, femeia continuă să rămînă o *sclavă casnică*, căci o apasă, o înăbușă, o îndobitoceste și o înjosește mărunta gospodărie *casnică*, care o leagă de bucătărie și de camera copiilor, irosindu-i munca într-o activitate stupid de neproductivă, mărunță, enervantă, îndobitocitoare și abrutizantă. Adevărata *eliberare a femeii*, adevăratul comunism va începe numai acolo unde și numai atunci cînd va începe (sub conducerea proletariatului aflat la cîrma statului) lupta de masă împotriva acestei mărunte gospodării casnice, sau, mai bine zis, *reconstrucția în masă* a acestei gospodării și transformarea ei în mare gospodărie socialistă.

Acordăm noi în practică suficientă atenție acestei probleme, care este teoreticește incontestabilă pentru orice comunist? Desigur că nu. Ne îngrijim noi îndeajuns de *mlădițele* comunismului deja existente în acest domeniu? Nu, și iarăși nu. Cantinele, creșele, grădinițele de copii — iată exemple de asemenea mlădițe, iată acele mijloace simple, cotidiene, care nu au în ele nimic pompos, grandilocvent și festiv, dar care sînt de natură să *elibereze efectiv femeia*, să micșoreze și să desființeze efectiv inegalitatea dintre ea și bărbat în ceea ce privește rolul ei în producția socială și în viața socială. Mijloacele acestea nu sînt noi; ele (ca și, în genere, toate premisele materiale ale socialismului) au fost create de marele capitalism, dar în condițiile acestuia ele erau, în primul rînd, extrem de rare, iar în al doilea rînd — și asta e deosebit de important — erau fie întreprinderi *negustorești*, cu toate odioasele lor aspecte de speculă, jecmăneală, înșelăciune și falsificare, fie „exhibiții ale filantropiei burgheze“, pe care cei mai buni dintre muncitori o urau și o disprețuiau pe bună dreptate.

Este cert că avem azi mult mai multe instituții din acestea și că ele *încep* să-și schimbe caracterul. Este cert că printre muncitoare și țărance există mult mai multe *talente organizatorice* decît cunoaștem noi, femei care se pricep să pună pe roate o

treabă practică, cu participarea unui mare număr de colaboratori și a unui număr și mai mare de consumatori, fără acel prisos de fraze, de sterilă agitație, ciorovăială și palavrageală despre planuri, sisteme etc. de care „suferă“ în permanență mult prea încrezuta „intelectualitate“ sau „comuniștii“ făcuți în pripă. Dar noi *nu îngrijim* cum se cuvine aceste mlădițe ale noului.

Priviți burghezia. Cît de bine se pricepe ea să facă reclamă instituțiilor de care are *ea* nevoie! Priviți cum întreprinderile „model“, din punctul de vedere al capitaliștilor, sînt zgomotos elogiare în milioanele de exemplare ale ziarelor lor, cum instituțiile burgheze „model“ sînt transformate în obiecte de mîndrie națională! Presa noastră însă nu se preocupă de loc, sau nu se preocupă decît în mică măsură să descrie cele mai bune cantine și creșe, să obțină prin insistențe zilnice transformarea unora dintre ele în instituții model, să le popularizeze, să explice amănunțit ce economie de muncă omenească, ce înlesniri pentru consumatori, ce economie de produse, ce eliberare a femeii de sub jugul gospodăriei, ce îmbunătățire a condițiilor sanitare se obțin printr-o *muncă comunistă exemplară* și se pot obține și extinde asupra întregii societăți, asupra tuturor celor ce muncesc.

Producție exemplară, subotnice comuniste exemplare, grijă și conștiinciozitate exemplară în producerea și distribuirea fiecărui pud de grîu, cantine-model, curățenie exemplară în cutare bloc muncitoresc, în cutare cvartal de locuințe — toate acestea trebuie să constituie, într-o măsură de zece ori mai mare decît acum, obiectul atenției și grijii presei noastre, a *fiecărei* organizații muncitorești și țărănești. Toate acestea sînt mlădițe ale comunismului, și îngrijirea lor constituie datoria noastră comună și de căpetenie. Oricît de grea ar fi situația noastră în domeniul aprovizionării și al producției, totuși, după 18 luni de putere bolșevică, progresele realizate *pe toată linia* sînt evidente: colectările de cereale s-au ridicat de la 30.000.000 de puduri (în perioada 1 august 1917 — 1 august 1918) la 100.000.000 de puduri (în perioada 1 august 1918 — 1 mai 1919); suprafața cultivată cu legume a crescut, la cereale suprafața rămasă neînsămîntată e mai mică anul acesta, transportul feroviar a început să se îmbunătățească în pofida enormelor greutateași de aprovizionare cu combustibil etc. Pe acest fond general și cu sprijinul puterii de stat proletare, mlădițele comunismului nu se vor ofili, ci se vor dezvolta și transforma în comunism deplin.

*
*   *
*

Trebuie să aprofundăm temeinic semnificația „subotnicelor comuniste“, pentru a putea trage din această mare inițiativă toate învățămintele practice de mare importanță care decurg din ea.

Sprijinirea pe toate căile a acestei inițiative — iată primul și cel mai important dintre aceste învățăminte. Cuvîntul „comună“ a început să fie cu prea multă ușurință întrebuințat la noi. Aproape că nu există întreprindere organizată de comuniști sau cu participarea lor care să nu fie imediat declarată „comună“, uitîndu-se adesea că *un asemenea, titlu de onoare* trebuie *cucerit* prin muncă îndelungată și tenace, prin succese *practice* efectiv obținute în construcția cu adevărat comunistă.

De aceea este întru totul justă, socot eu, concluzia la care a ajuns majoritatea Comitetului Executiv Central, și anume că în decretul Consiliului Comisarilor Poporului trebuie modificată *denumirea* de „comune de consum“^[N254]. E de preferat o denumire cît mai simplă — atunci și deficiențele, lipsurile, inerente *primilor* pași ai

noii munci organizatorice, nu vor fi puse pe seama „comunei“, ci (cum e și drept) pe seama acelor comuniști care *nu sînt* la înălțimea sarcinilor încredințate. Ar fi foarte util să scoatem din uzul *curent* cuvîntul „comună“, să interzicem primului venit să înhațe acest cuvînt sau *să recunoaștem această denumire numai* adevăratelor comune, care au dovedit efectiv în practică (și au confirmat prin recunoașterea unanimă a întregii populații din împrejurimi) că sînt în stare și se pricep să organizeze munca în spirit comunist. Dovedește mai întîi că ești în stare să muncești fără plată în interesul societății, în interesul tuturor oamenilor muncii, că ești în stare „să muncești în spirit revoluționar“, să ridici productivitatea muncii, să organizezi în mod exemplar treaba, și abia după aceea întinde mîna spre acest titlu de onoare care e „comuna“!

În această privință „subotnicele comuniste“ constituie o excepție deosebit de valoroasă, pentru că aici salahorii și feroviarii de la calea ferată Moscova—Kazan au arătat *mai întîi prin fapte* că sînt în stare să muncească în spirit *comunist*, și abia după aceea au dat inițiativei lor denumirea de „subotnice comuniste“. Trebuie să tindem și să obținem ca și pe viitor să fie la fel, ca toți cei care dau întreprinderii, instituției sau operei lor denumirea de comună *fără a fi dovedit* — prin muncă grea și prin *succesul practic al unei munci îndelungate*, printr-o organizare exemplară și cu adevărat comunistă — că au dreptul la această denumire, să fie fără milă făcuți de rîs și înfierăți ca șarlatani sau flecari.

Marea inițiativă a „subotnicelor comuniste“ trebuie să fie folosită și în altă privință, și anume pentru *curățirea* rîndurilor partidului. În prima perioadă de după revoluție, cînd masa oamenilor „leali“ și cu mentalitate filistină avea o atitudine extrem de rezervată, cînd întreaga intelectualitate burgheză, inclusiv, bineînțeles, menșevicii și eserii, sabota pe capete, aducînd astfel servicii burgheziei, în această perioadă era cu desăvîrșire inevitabil ca în partidul aflat la cîrma țării să se strecoare aventurieri și alte elemente arhidăunătoare. Așa a fost și așa va fi în orice revoluție. Esențialul este ca partidul aflat la cîrma țării și care se sprijină pe o clasă înaintată, sănătoasă și puternică să știe să-și curețe rîndurile.

În această direcție am început să lucrăm de multă vreme. Acțiunea începută trebuie continuată cu perseverență și tenacitate. Mobilizarea pe front a comuniștilor ne-a fost de folos: lașii și nemernicii s-au cărat din partid. Călătorie sprîncenată! *O asemenea* reducere a numărului membrilor de partid înseamnă o *enormă creștere* a tăriei și ponderii lui. Trebuie să continuăm acțiunea de curățire, folosind totodată inițiativa „subotnicelor comuniste“: primirea în partid să se facă după un „termen de încercare“, de „verificare“, să zicem, de șase luni de „muncă în spirit revoluționar“. O verificare similară trebuie să cerem tuturor celor care au intrat în partid după 25 octombrie 1917 și care nu și-au dovedit, prin activități sau merite deosebite, devotamentul și fidelitatea față de partid, capacitatea de a fi comuniști.

Curățirea rîndurilor partidului, îmbinată cu *sporirea neconținută* a exigenței lui în ceea ce privește desfășurarea unei activități cu adevărat comuniste, va îmbunătăți *aparatul* puterii de stat și va grăbi enorm *trecerea definitivă* a țăranilor de partea proletariatului revoluționar.

Între altele, „subotnicele comuniste“ au aruncat o lumină neobișnuit de vie asupra caracterului de clasă al aparatului de stat în condițiile dictaturii proletariatului. Comitetul Central al partidului scrie o scrisoare cu privire la „munca în spirit revoluționar“⁽²⁾. Ideea a fost sugerată de Comitetul Central al unui partid cu 100.000—200.000 de membri (presupun că atîția vor rămîne după o curățire serioasă, căci acum sînt mai mulți).

Această idee a fost îmbrățișată de muncitorii organizați în sindicate. La noi, în Rusia și în Ucraina, sindicatele numără circa 4.000.000 de membri. În covârșitoarea lor majoritate, aceștia sînt partizani ai puterii de stat proletare, ai dictaturii proletariatului. 200.000 și 4.000.000 — iată raportul dintre aceste două „roți dințate“, dacă ne este îngăduit să ne exprimăm astfel. Urmează apoi *zecile de milioane* de țărani, care se împart în trei grupuri principale: semiproletarii, sau sărăcimea, care formează grupul cel mai numeros și cel mai apropiat de proletariat; apoi țărănimia mijlocașă; în sfîrșit, chiaburii, sau burghezia sătească, care formează un grup foarte restrîns.

Atîta timp cît are posibilitatea de a-și vinde pe piață grînele și de a specula foamea, țăranul rămîne (și acest lucru e inevitabil în decursul unei anumite perioade de timp sub dictatura proletariatului) pe jumătate om al muncii, pe jumătate speculant. Ca speculant, el ne e ostil nouă, statului proletar și înclină să se înțeleagă cu burghezia și cu slugile ei credincioase, inclusiv cele de teapa menșevicului Șer sau a eserului B. Cernenkov, care sînt pentru libertatea comerțului cu grîne. Dar ca *om al muncii*, țăranul e prietenul statului proletar, aliatul cel mai de nădejde al muncitorului în lupta împotriva moșierului și a capitalistului. Ca om al muncii, țăranul, în marea sa masă de multe milioane, sprijină acea „mașină“ de stat în fruntea căreia se află o sută-două sute de mii de oameni ai avangărzii proletare comuniste și care e alcătuită din milioane de proletari organizați.

Un stat mai democratic, în înțelesul adevărat al cuvîntului, un stat mai strîns legat de masele muncitoare și exploatate *n-a existat încă pe lume*.

Munca proletară de felul celei care își găsește expresia în „subotnicele comuniste“ și pe care o promovează ele este singura în măsură să asigure definitiv statului proletar respectul și dragostea țărănimii. Numai o asemenea muncă îl convinge definitiv pe țăran de dreptatea noastră, de dreptatea comunismului, și-l transformă într-un partizan devotat al nostru, ceea ce la rîndul său duce la înlăturarea deplină a greutăților de aprovizionare, la victoria deplină a comunismului asupra capitalismului în problema producției și distribuirii cerealelor, la consolidarea incontestabilă a comunismului.

28 iunie 1919.

Publicat în iulie 1919, într-o broșură apărută în Editura de stat, Moscova

Semnat: *N. Lenin*

Se tipărește după textul apărut în *V. I. Lenin*, Opere complete, vol. 39, ed. rom., p. 1—30

Nota red. Editurii Politice

---

1). Munca voluntară se presta de obicei sîmbăta, pe rusește „subota“, de aici denumirea de „subotnice“. — *Nota trad. Editurii Politice*

2). *V. I. Lenin*. Opere complete, vol. 38, București, Editura politică, 1966, p. 268—273. — *Nota trad. Editurii Politice*

[N250]. Lenin se referă la complotul prin care se urmărea predarea Petrogradului, complot condus de organizația contrarevoluționară „centrul național“, care coordona activitatea unei serii de grupuri antisovietice și a unei rețele de spionaj. În noaptea de 12 spre 13 iunie 1919 complotiștii au declanșat o rebeliune la fortul Krasnaia Gorka, situat pe una dintre principalele căi de acces spre Petrograd.

Conducătorul rebeliunii era Nekliudov, comandantul fortului, fost locotenent în armata țaristă. — *Nota red. Editurii Politice*

[N251]. *Bătălia de la Sadova* (sat, astăzi oraș, din regiunea Hradec-Klralové, Cehoslovacia) a avut loc la 3 iulie 1866. Această bătălie, care s-a încheiat cu victoria deplină a Prusiei și cu înfrângerea Austriei, a hotărât soarta războiului austro-prusian. — *Nota red. Editurii Politice*

[N252]. Este vorba de programul partidului adoptat la Congresul al VIII-lea al P.C. (b) din Rusia (V. I. Lenin. Opere complete, vol. 38, București, Editura politică, 1965, p. 98, 120). — *Nota red. Editurii Politice*

[N253]. Vezi K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 23, București, Editura politică, 1966, p. 312—313. — *Nota red. Editurii Politice*

[N254]. Printr-un decret adoptat la 16 martie 1919, Consiliul Comisarilor Poporului a unit toate cooperativele de consum și le-a reorganizat în cadrul unui organ unic de distribuție, pe care l-a denumit „comună de consum“. Pe alocuri însă, noua denumire a cooperativelor a dus la o greșită înțelegere și interpretare a decretului. Ținând seama de aceasta, C.E.C. al Sovietelor din Rusia, prin hotărârea sa „Cu privire la asociațiile de consum muncitorești țărănești“, adoptată la 30 iunie 1919, aprobând decretul de mai sus, a hotărât ca denumirea de „comună de consum“ să fie înlocuită prin aceea de „asociație de consum“, cu care populația se obișnuise. — *Nota red. Editurii Politice*

1'). Pud = unitate (rusească) de măsură pentru greutate, egală cu 16,38 kg

2'). *Dubinuška* (Дубинушка) — [mp3](#); [versuri](#) (în limbile rusă și engleză)

3'). *Internaționala* — [mp3](#) (în limba rusă); [mp3](#) (în limba română); [versuri](#) (în limbile rusă, franceză și engleză); [versuri](#) (în limba română)